ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS I STOCKHOLM 10-ÅRS-FEST DEN 14 DECEMBER 1889

AF

OSKAR TH. SANDAHL.

I Hôtel Phoenix' mindre sal jämte tillhörande salong samlades kl. 7 på aftonen ofvannämda dag ett större antal af Entomologiska Föreningens ledamöter från Stockholm och landsorten, för att högtidlighålla fullbordandet af föreningens första årtionde. Deltagarnes antal i den enkla festligheten hade helt visst blifvit långt större, om icke den i hufvudstaden allmänt utbredda malariasjukdom, som blifvit kallad »influenza», »ryska snufvan», »blixtkatarren» o. s. v., hade hindrat många föreningsmedlemmar att närvara.

Vid inträdet i salen såg man fondväggen ofvan styrelsens bord prydd med en samling porträtter af en del stormän inom den svenska entomologien, såsom LINNÉ, THUNBERG, GYLLENHAL, SCHÖNHERR, O. I. FÅHRÆUS, BOHEMAN, WAHLBERG och STÅL, samt af föreningens förste välgörare Dr A. F. REGNELL. Dessa porträtter voro anskaffade af hrr AURIVILLIUS och SANDAHL.

Utmed salens båda långsidor voro stälda bord i sammanhängande rad och dessutom fanns ett särskildt bord invid styrelseestraden, på hvilket ett urval af föreningens bibliotek, såsom praktverket »*Memoires pour servir à l'histoire des insectes*» af CARL DE GEER jämte åtskilliga andra utmärktare arbeten voro framlagda. Där funnos ock de utkomna 10 första årgångarne af Entomologisk Tidskrift.

Å borden utmed långsidorna var vackert ordnad en utställning af intressanta föremål hörande till entomologien och dess utöfvande, lemnade af följande utställare:

Riksmusei entomologiska afdelning genom prof. CHR. AURIVILLIUS: 19 lådor med exotiska fjärilar från vidt skiljda länder, såsom: från Kongo hemförde af hr JUHLIN-DAHNFELT; från Kamerun och Gaboon af hr FR. THEORIN; från Philippinska öarne af MÖLLER; från Grönland genom Nordenskiöldska expeditionen hemförde af G. KOLTHOFF; från Ceylon (»paradisfjärilar») af FRISTEDT. Särskild uppmärksamhet förtjänade de i en grupp för sig sammanstälda fjärilsarter, hvilka hafva 2—3 olika honor med från hvarandra skilda färgteckningar. Vidare hade prof. A. utstält en af papiermaché förfärdigad »silkesmask», eller larven till *Bombyx mori*, i mycket förstorad skala och afsedd till undervisningsmateriel, åskådliggörande alla inre organs utseende och läge inom larven. Sjelfva silkesfjäriln var ock afbildad i stark förstoring. Bredvid denna låg ett annat pappersfabrikat, men framstäldt af insekter, nämligen ett kolossalt getingbo.

Hr konservator W. MEVES hade ur sin utomordentligt vackra och rika samling af palæarktiska fjärilar utstält icke mindre än 28 lådor, i hvilka de praktfulla slägtena *Colias* och *Lycæna* voro representerade i öfverdådig artrikedom. Många andra intressanta slägten, såsom bland *Parnassii*, voro framstälda i hela serier. Flera synnerligen praktfulla fjärilar voro särskildt utstälda, bland hvilka endast må nämnas den i smaragdgrön sidenglans skimrande *Saturnia Isabella* St., hittills endast funnen å Sierra Guadarrama i Spanien.

Hr W. MEVES hade äfven framlagt nätta, för små insektsamlingar afsedda kartonger, till hvilka permarne af Sveriges statskalender behändigt användts. I en sådan voro fjärilar från Equador insatta. Därjämte var utstäldt ett s. k spännbräde med flyttbara skifvor, å hvilka fjärilar voro utspända, för att åskådliggöra arbetsmetoden vid fjärilars preparering.

Hr konservator Sv. LAMPA hade lemnat till utställningen en kartong med *Carabici* i talrika arter, 1 dylik med insekter ur alla ordningar, att begagnas vid skolundervisning, 1 kartong med åkerns skadeinsekter, och en större tafla å hvilken fjärilar i lin-

drigt pressadt tillstånd voro ordnade likasom i flygt öfver ett landskap. På väggen ofvan denna utställning hade hr L. uppsatt 35 blad med af honom synnerligen fint utförda och vackert färglagda teckningar, framställande en del skadeinsekters metamorfoser samt de sjukliga förändringarne i de växter, hvarå larverna lefva.

Hr G. HOFGRENS utställning bestod af 8 kartonger, innehållande småfjärilar (*Mikrolepidoptera:* mott, malar och vecklare) samt en låda med uppblåsta larver, jämte en af hr H. konstruerad apparat för verkställandet af sådan larvuppblåsning. Till samma utställning hörde äfven åtskilliga slags redskap, dels håfvar till fångst af fjärilar, larver o. s. v., dels insekttänger, pinsetter m. m. som begagnas vid insekters preparerande. Bredvid fjärilskartongerna voro framlagda 25 blad af hr H. vackert utförda, färglagda afbildningar af Pyralider (mott) samt beskrifningar öfver desamma.

Entomologiska Föreningen hade utstält en bur till fjärilsfångst och en fångstask

Hr löjtnant CLAES GRILL hade sändt till utställningen ett af honom själf taget mycket stort bo af *Vespa Crabro* L.,* 2 kartonger med systematiskt ordnade skalbaggar, samt ett dyrbart minne af LINNÉ, nämligen en af honom begagnad loupe.

Hr apotekaren H. THEDENIUS: af honom uppfunna, till larvuppfödning särdeles ändamålsenliga glascylindrar af olika storlek, samt fångstburkar med cyankalium i botten under gipsöfverdrag till hastigt dödande af fjärilar och andra insekter.

Af hr byråchefen J. MEVES hade utstälts en sinnrikt ordnad larvbur, ett spännbräde och en gren af *Juniperus communis* L., angripen af *Coccidomyia juniperi*, samt genom samme mans benägna försorg från *Kgl. Skogsinstitutet* (direktör HOLMERZ) en samling trädstammar och grenar angripna af skadeinsekter.

Prof. SANDAHL hade likaledes utstält trädgrenar, vackert skulpterade å ytan af skalbaggar, samt en del af ett mycket stort bo af den mindre vanliga myran *Lasius fuliginosus* LATR. Därjämte hade hr S. framlagt en låda fyld med tresidiga pappers-

* Ett särskildt meddelande om detta märkliga bo skall i tidskriften införas.

konvolut, hvarje innehållande en fjäril från Kamerun, för att visa sättet att under resor bevara och inpacka fjärilar.

Sedan ledamöterna tagit den lilla, men dock ganska rikhaltiga och vackra entomologiska utställningen i betraktande, öppnades sammankomsten af ordföranden, som, sedan protokollet för föregående sammankomst blifvit uppläst och godkändt, höll följande tal med anledning af 10-årsdagen:

Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess första 10 år.

En tillbakablick och en framtidsutsigt den 14 december 1889.

Entomologiens studium har i Sverige gamla anor. Den store mästaren på naturens alla områden LINNÉ var, isynnerhet under sina senare år, så varmt intresserad för denna del af naturforskningen, att han kallade entomologien »den käraste vetenskapen». Det är också en obestridlig sanning, att denna vetenskapsgren med sitt oerhördt rika innehåll och med de ytterst intressanta biologiska förhållanden, hvilka bland dess föremål, insekterna, framträda, eger en ofantligt stor tilldragningskraft, som verkar mäktigt på hvarje för naturens under öppet sinne.

Svenska naturvetenskapens historia efter LINNÉ framvisar flere berömde män, hvilka kraftigt främjat entomologien i vårt land. Jag skall blott i förbigående erinra om LINNÉS synnerlige vän CLERCK, utgifvaren af praktverket *Icones insectorum rariorum*; om TORBERN BERGMAN, den sedan så berömde kemisten och mineralogen, som i sin ungdom var den ypperste larvkännare; om D:r ROLANDER och pastor BJERKANDER, hvilka flitigt gåfvo akt på skadeinsekters härjningar och meddelade sina »rön» till den då ännu temligen unga Vetenskapsakademien. Vidare får jag nämna från slutet af förra och början af detta århundradet PAYKULL, THUNBERG och FALLÉN, DALMAN, DAHLBOM, GYLLENHAL och SCHÖNHERR, bland hvilka åtminstone de 3 sistnämda lefde intill vår barndoms- eller ungdomstid. Det var dessa män, som genom sina trägna forsk-

ningar och sin järnflit ordnade isynnerhet skalbaggarnes systematik. Särskildt må tanken ett ögonblick dröja vid minnet af det omfattande naturforskaresnillet Carl de Geer, hvars sekularverk »*Memoires pour servir à l'histoire des insectes*», för alla tider skall framstå såsom ett klassiskt arbete, utomordentligt rikt på intressanta iakttagelser och uppdaganden inom entomologiens områden.

Närmare vår tid, delvis ibland oss själfva och intill sista månaderna, lefde och verkade sådana välbekanta och högt värderade entomologer, som O. I. Fåhræus, C. H. Boheman, P. F. Wahlberg, C. Stål, A. E. Holmgren och G. F. Möller, samt företrädesvis såsom samlare N. E. Forssell och H. Gadamer, hvilka alla tyvärr redan skattat åt förgängelsen. Ännu lefver ibland oss veteranen Fältläkaren P. A. Edgren, Schönherrs och Gyllenhals personliga vän.

Sedan halftannat århundrade tillbaka har sålunda entomologien varit utöfvad och bearbetad af många svenska forskare, bland hvilka flere räknas till vetenskapens stormän. De arbetade, dessa forskare, med ifver och kraft, samt främjade entomologiens framsteg i hög grad, men de arbetade mera så att säga hvar för sig utan någon närmare inbördes sammanslutning. Behofvet af en sådan mellan Sveriges entomologer, denna vetenskaps gynnare och vänner hade dock länge varit kändt och äfven man och man imellan ofta uttaladt dels i bref och dels vid personliga sammanträffanden. Så framstälde Prof. N. E. Forsell i Skara och Prof. Carl Stål, den i sin fulla mannakraft så plötsligt bortryckte intendenten för Riksmusei entomologiska afdelning, Docenten numera lektor J. Spångberg och lektor K. Fr. Thedenius m. fl. ofta och varmt önskvärdheten af att en Entomologisk Förening bildades, som kunde bättre än hvar och en enskild genom förenade krafter — »*Viribus unitis*» — arbeta för att befordra entomologiens studium, så att den ytterst vigtiga kännedomen af insektverlden måtte till samhällets gagn blifva utbredd i så vida kretsar som möjligt. Såsom ett väsentligen vigtigt medel för detta ändamål ansågs det nödvändigt att föranstalta utgifvandet af en Entomologisk Tidskrift, som på en gång skulle söka främja entomologiens studium samt tillika vara en sammanhållande förbindelselänk mellan föreningens medlem-

mar. Mången hyste emellertid fruktan för att utgifvandet af en sådan tidskrift skulle medföra större kostnad, än hvad en Entomologisk Förenings antagligen allt för få ledamöter skulle kunna bära — en fruktan som visserligen också af erfarenheten sedermera till en början besannades.

Den varma entusiasmen för bildandet af en förening och utgifvandet af en Entomologisk tidskrift besegrade dock alla försigtighetens betänkligheter, sedan det lyckats att af enskilda mecænater, hvilka voro hrr grosshandlare R. BERGGREN, C. F. NORDLUND, G. LUNDAHL och L. O. SMITH, hofmarskalken baron H. von WAHRENDORFF, prof. M. ISÆUS och fabr. A. BOLINDER, erhålla för en gång ett bidrag af tillsammans 475 kronor. På ett sammanträde af i Stockholm varande entomologer och denna vetenskaps vänner i talarens hem den 14 december 1879 stiftades sålunda »*Den Entomologiska Föreningen i Stockholm*», sedan ett förslag till stadgar blifvit diskuteradt och med några förändringar antaget. Vid detta tillfälle valdes styrelse och utsågos genom sluten omröstning följande ledamöter i densamma: ordförande prof. O. SANDAHL, sekreterare d:r CHR. AURIVILLIUS, tidskriftens redaktör och ansvarige utgifvare lektor J. SPÅNGBERG samt lektorerna K. FR. THEDENIUS och A. E. HOLMGREN såsom öfriga ledamöter med konservator S. LAMPA såsom suppleant.

Så snart kallelsebref, hvartill arkitekten m. m. professor M. ISÆUS vänligen lemnade en vacker ritning, blifvit graverade och tryckta, blefvo sådana utsända till omkring 80 personer, som man hoppades skulle vilja ingå i den nybildade föreningen. Dessa kallelser emottogos å alla håll (med ett enda undantag) på det hjärtligaste, vittnande om stor välvilja och varmt intresse för Föreningens föresatta uppgift. Den första allmänna sammankomsten hölls sedan, enligt de antagna stadgarnes föreskrift »den sista lördagen i februari» (d. 28) år 1880, hvarvid det första häftet af Entomologisk Tidskrift utdelades. Sedan dess har föreningen årligen haft 4 ordinarie allmänna sammankomster, efter regeln »den sista lördagen i februari, april och september samt den 14 december», hvilken sistnämda dag är föreningens årshögtidsdag. Under dessa sammankomster hafva föredrag hållits af flera bland föreningens ledamöter, dock oftast af hrr AURIVILLIUS, LAMPA, W. MEVES och J. MEVES samt HOLMGREN. Hvarje

år har föreningen äfven haft en s. k. »vårsammankomst», oftast i juni månads början och vanligen å något ställe i Stockholms omgifningar, i samband med en kortare entomologisk exkursion i samlingsställets grannskap, så vidt som väderleken varit gynsam. Under senare år har denna vårutflykt alltid företagits i förening med Stockholms Naturvetenskapliga Förening.

Föreningens tidskrift har årligen utkommit i 4 »tvångfria häften» utgörande minst 12 ark om året. Icke så sällan har genom omständigheternas tvång 2 häften måst förenas till s. k. dubbelhäften. Ett icke så ringa antal dels litograferade dels i koppar stuckna taflor samt flerfaldiga träsnitt och äfven fotozinkotypier illustrera tidskriften. Endast en hastig blick på en del af tidskriftens innehåll är det möjligt för mig att här vid detta tillfälle lemna. Jag vill erinra om att i densamma finnas talrika systematiska afhandlingar af H. D. J. WALLENGREN öfver en mängd insektsgrupper t. ex. *Tineidæ* m. fl. bland småfjärilarne, med många flere bland *Diptera* och *Phryganeidæ* m. fl. Många deskriptiva och biologiska uppsatser finnas där af J. SPÅNGBERG, HOLMGREN, AURIVILLIUS, LAMPA, W. J. MEVES, G. MÖLLER, STOLPE, SCHÖYEN, SANDBERG, J. SAHLBERG, BERGROTH m. fl. — REUTER har systematiskt behandlat Finlands och Skandinaviska halföns *Hemiptera Heteroptera*, hvilket arbete tyvärr genom författarens sjukdom blef afbrutet och ännu är ofullbordadt. LAMPA har utarbetat en förteckning öfver Skandinaviens och Finlands *Makrolepidoptera*. Entomologiska utflykter äro skildrade af SANDAHL, EMIL HOLMGREN och SPARRE-SCHNEIDER. Vigtiga bidrag till Skandinaviska fjärilarnes geografiska utbredning hafva lemnats af K. FR. THEDENIUS, W. MEVES, WÅNGDAHL, C. MÖLLER, LINDEQVIST, WERMELIN, GADAMER, EDGREN m. fl. Uppsatser om ollonborrarnas härjningar hafva meddelats af A. E. HOLMGREN, S. LAMPA och O. SANDAHL. Vidare: biologiska skildringar af REUTER, MEINERT, SÖRENSEN m. fl. Dessutom en mängd notiser af hvarjehanda entomologiskt innehåll. Detta kortfattade omnämnande af tidskriftens innehåll under de gångna 10 åren är egentligen blott en antydan om detta innehålls omvexlande beskaffenhet och är naturligtvis i hög grad ofullständigt. Endast ett må jag få framhålla rörande detta innehåll. Det utgöres nästan uteslutande af Skandinaviska originaluppsatser, — referater efter ut-

ländsk literatur äro försvinnande få, — hvilket allt visar en lifaktig entomologisk produktion inom de nordiska landen, en produktion som väl sannolikt icke skulle hafva egt rum i samma grad, ifall icke ett organ funnits, som kunnat offentliggöra alla dessa större eller mindre arbeten.

För att gifva föreningen ett annat bestående bindemedel, började ofördröjligen anläggandet af ett entomologiskt bibliotek. För dettas uppkomst och fortskridande kommer prof. AURIVILLIUS att närmare redogöra, likasom för de utbyten af skrifter, som ega rum mellan föreningen och talrika utländska lärda vetenskapliga samfund.

Jämte sina ordinarie ledamöter, hvilkas antal vid första årets slut växt till 140 (af hvilka dock blott 107 erlagt årsafgiften, 6 kronor, för 1880), invalde föreningen två hedersledamöter, nämligen hr statsrådet m. m. O. I. FÅHRÆUS och med. d:r A. REGNELL i Caldas i Brasilien. Dessa båda hedersledamöter blefvo föreningens förste större mecænater. Den förre förärade på själfva julaftonen 1880 föreningen sin dyrbara, nästan fullständiga samling af svenska skalbaggar jämte ett betydligt antal fjärilar och exotiska insekter, allt prydligt systematiskt ordnadt och förvaradt i ett dubbelskåp. Den senare skänkte föreningen ett kapital af 2,000 kronor, hvaraf bildades »ANDERS FREDRIK REGNELLS fond», hvilkens ränteafkastning användes till främjande af föreningens ändamål. Denna donation efterföljdes sedan af »P. F. WAHLBERGS fond», stor 2,000 kronor och skänkt under det följande året af enkefru professorskan C. G. WAHLBERG och hennes dotter fröken S. WAHLBERG. Fru WAHLBERG inkallades såsom hedersledamot af andra klassen. Förutom flera mindre omfattande skänker af insekter, uteslutande sällsynta sådana, af AHLROT, MORTONSON, STORCK, ERIKSSON, RUDOLPHI, HOFGREN, LAMPA m. fl. har föreningen fått emottaga en värdefull samling insekter sammanbragt af föreningens hedersledamot (sedan $^{14}/_{1}$ 1889) fältläkaren P. A. EDGREN, förvarade i tvänne skåp, af hvilka det ena är en gåfva af SCHÖNHERR och sålunda ett dyrbart minne äfven af denne storman. Föreningen erhöll därjämte genom dess ordförande en af hr revisor J. ANKARCRONA sammanbragt ytterst rik och vacker samling skalbaggar och fjärilar från hufvudsakligen Blekinge.

Under sitt första år rönte föreningen en stor uppmuntran genom det tillmötesgående, som bestyrelsen för 1880 års naturforskaremöte i Stockholm visade, i det den biföll gjord hemställan, att en särskild entomologisk sektion skulle få bildas vid detta möte. Inom denna sektion voro förhandlingarne särdeles lifaktiga och en redogörelse för desamma är intagen i första årgången af Entomologisk tidskrift.

Det skulle blifva allt för långt och sannolikt äfven tröttsamt att följa Entomologiska föreningens utveckling så att säga steg för steg eller år för år. Jag skall endast anföra med afseende på föreningens ekonomiska ställning, att densamma till en början var rätt bekymmersam. Tidskriftens utgifvande förorsakade så stor kostnad, att det första årets bokslut visade en brist af 485 kronor, ehuruväl inga organisationskostnader drabbade föreningens kassa och mecænaternas bidrag blifvit användt till utgifterna. Vid andra räkenskapsårets slut hade denna brist vuxit till kr. 1,144: 55, oaktadt kontanta tillskott lemnats af flera entomologiens gynnare till ett belopp af 554 kronor. Denna skuld bibehöll sig under de följande åren ungefär oförändrad — således hade nu en viss jämvigt mellan inkomster och utgifter lyckligen blifvit uppnådd, hvilket resultat åstadkoms genom ett större belopp af årsafgifter från ett ökadt antal ledamöter och genom räntor å Regnellska och Wahlbergska fonderna, samt de under dessa år tillkomna »Ständiga ledamöters fond» och »Allmänna fonden för entomologiens befrämjande», hvilken bildats genom subskriberade medel från ett antal entomologiens gynnare. Tilllika hade det lyckats att få tidskriften framställd till ett betydligt billigare pris än förut. Med år 1885 visar sig en bättre ställning i ekonomiskt hänseende, i det skulden minskades från 1,130 kr. 85 öre vid årets början till 559 kr. 12 öre vid årets slut, och 1886 års bokslut visade att skulden var till fullo betald samt att en kontant behållning fanns af 189 kr. 68 öre. Sistlidne års bokslut (för 1888) visar en behållning af 311 kr. 61 öre, ehuru föreningen genom att på eget förlag utgifva »Entomologisk Latinsk-Svensk ordbok af CLAES GRILL» haft en utgift af 486 kr. 55 öre samt godtgjort Allmänna fonden, numera omdöpt till OSKAR SANDAHLS fond, dess fordran hos bibliotekskassan af 431 kr. 7 öre. Ställningen har sålunda i ekonomiskt hänseende väsentligen förbättrats och föreningen

eger nu följande räntebärande fonder: *A. F. Regnells* fond 2,000 kr., *P. F. Wahlbergs* d:o 2,000 kr., *Ständiga ledamöters* d:o 1,100 kr. och *Oskar Sandahls* d:o 2,509 kr. 64 öre eller tillsammans 7,609 kr. 64 öre. Till den sistnämda fondens förökande har det af hrr LAMPA och HOFGREN stiftade sällskapet FAUNA af sin behållning under flere år lemnat 50 kr. och sista året 75 kronor.

I föreningen har under dessa 10 år invalts 406 personer, men afgången af ledamöter genom dödsfall och af andra skäl har under samma tid varit ganska stor, så att för närvarande endast inemot 250 betalande ledamöter qvarstå i föreningen, bland hvilka 14 i Norge, 12 i Finland, 4 i Danmark och 2 i andra länder.

Föreningens 2 först invalde hedersledamöter FÅHRÆUS och REGNELL hafva aflidit; likaså den år 1886 till hedersledamot invalde lektor A. E. HOLMGREN. De nu lefvande hedersledamöterna af första klassen äro prof. OBADIAH WESTWOOD, prof. T. TORELL och kyrkoherden H. D. J. WALLENGREN samt den nyligen invalda prof. W. LILLJEBORG.

Af den redogörelse för den ekonomiska ställningen som jag nyss lemnat framgår, att densamma icke är dålig, men ändock äro tillgångarne otillräckliga, för att föreningen skall kunna rätt kraftigt fortgå i utveckling och verka för sitt föresatta mål. Detta kan i första hand sägas om den af föreningen utgifna tidskriften. Det har länge varit en liflig önskan hos föreningen, att en särskild afdelning af tidskriften skulle egnas åt, så att säga, praktisk entomologi. I denna afdelning skulle behandlas företrädesvis skadeinsekters biologiska förhållanden och de härjningar å våra kulturväxter, som dessa djur förorsaka. Af föreningens ledamot kammarrådet friherre C. A. HERMELIN väcktes vid sammanträdet den 4 mars 1882 förslag därom »att Entomologiska föreningen skulle på lämpligt sätt söka verka för spridning bland allmänheten af kunskap om skadeinsekters lefnadssätt och utveckling samt sörja för att iakttagelser i detta hänseende gjordes på så många och så skilda ställen i vårt land som möjligt». Efter en liflig öfverläggning om detta ämne, lemnades i uppdrag åt Landtbruksakademiens entomolog lektor HOLMGREN och prof. CHR. AURIVILLIUS att närmare utreda frågan

och inkomma med förslag om hvad som kunde göras. Vid nästa sammankomst den 29 april s. å. afgåfvo de nämde komiterade ett sakrikt utlåtande och föreslogo »att Entomologisk tidskrift skulle utgifvas i tvänne skilda och hvar för sig i bokhandeln tillgängliga afdelningar, af hvilka den ena innehåller de vetenskapliga uppsatserna och den andra uteslutande är egnad åt allmänfattliga framställningar af de vanliga insekternas lefnadssätt, utveckling, skada, nytta m. m. dylikt, som bör vara af intresse för hvem som helst, som begär att få veta något om, och förstå något af det, som tilldrager sig omkring honom. Genom att redogöra för alla iakttagelser på den praktiska entomologiens område, samt isynnerhet blifva ett organ för Landtbruksakademiens entomolog borde denna afdelning af tidskriften bättre, än vi på annat sätt finna vara möjligt, kunna verka för det mål, som frih. HERMELIN framstält för Föreningens verksamhet», yttrade komiterade.

»Det är klart» — fortsätta komiterade — »att en sådan anordning i väsentlig mån skulle fördyra tidskriften, isynnerhet då det torde vara nödvändigt att låta uppsatserna åtföljas af figurer, för att misstag af den i entomologien mindre bevandrade allmänheten ej skulle göras». Det heter sedan: »Vi vilja också för vår del tillstyrka detta steg endast under förutsättning, att de myndigheter, som i närmaste hand hafva att vaka öfver landtbrukets förkofran i vårt land, K. Landtbruksakademien och länets hushållningssällskaper, visade intresse för saken på så sätt, att de öfvertogo ett visst antal af denna del af tidskriften för utdelning till sockenbibliotek m. m. — — Om ett sådant intresse ej skulle af myndigheterna visas för denna sak, så nödgades komiterade afstyrka föreningen att inlåta sig på denna sak, enär föreningens tillgångar icke tillåta genomförandet af en dylik anordning», och dess värre, föreningen har allt hittills icke förmått föra denna fråga framåt.

Ännu en gång, det var under år 1886, gjordes en ansats i samma riktning. Man ville försöka att successivt utgifva väggtaflor öfver skadeinsekter och de af dem skadade växterna till att begagna såsom undervisningsmateriel i våra skolor, såväl högre som lägre, och föreningen anslog till en början 100 kr. till förberedande arbeten. Till dessa förberedande arbeten hörde insamlandet af vissa skadeinsekter och växter, hvilka närmare

uppgåfvos i ett upprop »till Sveriges entomologer och jordbrukare», infördt dels i Entomologisk tidskrift och dels i allmänna tidningarne, men intet enda insändande af vare sig skadeinsekter eller angifna insekter har sedan dess förekommit, så att planen att utgifva dylika väggtaflor, tecknade efter naturen och icke kopierade ur andra arbeten, har icke hittills kunnat realiseras. Detta ådagalägger nogsamt, huru litet allmänheten besinnar, hvilken oerhörd rol insektverlden spelar i menniskans ekonomi och trefnad, och dock torde det vara en obestridlig sanning, att ingen grupp af djurverlden i högre grad ingriper i detta hänseende än insekterna. Jag vill blott påpeka följande: Inom våra bostäder härja malarnes larver i våra kläder och möbler; skalbaggslarver sönderborra trävirket; kakerlackor och flera andra insekter förtära våra matvaror och andra ämnen; flera slags obehagliga och blodtörstiga fridstörare unna oss icke ro under natten; lika svåra äro myggorna, hvilka i förening med flugorna besvära oss äfven om dagen. I våra trädgårdar uppträda talrika arter af larver, hörande till fjärilar, flugor, steklar o. s. v., samt dessutom många fullt utvecklade insekter t. ex. de små skalbaggar, som vi kalla jordloppor, — och genom alla dessa skadedjur förstöras våra grönsaker, våra bärbuskar och fruktträd samt deras afkastning. Skogarne sköflas af större och mindre skalbaggars larver, hvilka fräta trädens ved, och de i tallös mängd förekommande ollonborrarne frossa på löfträdens bladverk. Vissa år uppträda larver af steklar och fjärilar i oerhörda skaror och afäta fullständigt alla blad eller barr, så att träden, ja milslånga skogar stå beröfvade sin gröna skrud, alldeles såsom under vintern eller såsom om elden gått öfver skogen. Och på våra odlade fält, — hvilka ödesdigra härjningar förorsakas icke där af ollonborrarnes och sädesknäpparnes larver, af den fruktansvärda gräsmasken och af den lilla förödande kornflugan, som för ett par år sedan på Gotland förstörde korn till ett värde af minst en och en half million kronor. I de vinodlande landen, hvilka oerhörda skador har icke den hastigt kringgripande vinförödaren, *Phylloxera vastatrix* förorsakat! Ensamt Frankrike förlorar årligen genom denna insekt mer än 500 millioner francs.

Många andra likartade bedröfliga erfarenheter kunde nämnas, men hvad som blifvit anfördt torde vara tillräckligt, för att

visa, huru menniskans ekonomiska ställning och trefnad äro i hög grad beroende af insektverlden, hvilken i så många riktningar uppträder fientligt och förstörande.

Det gagn åter, som menniskan skördar genom insekternas arbete, såsom af bien, silkesmasken, galläpplesteklarne o. s. v. samt af vissa insekters egenskaper eller beståndsdelar, såsom af spanska flugan, cochenillen, kermes-skinnbaggen m. fl. — detta gagn är äfven af stor ekonomisk betydelse. Kommer så härtill, att utan insekternas medverkan i nära nog de flesta fall icke någon befruktning skulle ega rum af våra vilda och odlade växter, så må man väl kunna säga, att insektverldens betydelse i naturens hushållning är ofantligt stor.

Af allt detta torde tydligen framgå, huru oerhördt vigtig kännedomen om insektverlden måste vara. Man kan verkligen utan ringaste öfverdrift säga, att Entomologien eller läran om insekterna och deras lefnadsförhållanden är en af de allra vigtigaste, ja kanske rent af den vigtigaste delen af hela läran om djurverlden eller zoologien.

För att kunna med framgång bekämpa en fiende, måste man först och främst veta, hvem han är eller känna igen honom, så att han icke förvexlas med den, som är neutral eller vänskapligt sinnad. Vidare måste man känna fiendens vanor och öfriga förhållanden, för att kunna begagna sig af dem i striden mot denna fiende. Så är äfven förhållandet inom entomologien med afseende på kampen mot de skadliga insekterna. Det är nödvändigt att säkert urskilja den skadliga arten från nära stående arter, hvilka kunna vara alldeles oskadliga. Lefnadssätt och vanor kunna nämligen vara ganska olika äfven hos arter, hvilka till yttre utseende äro hvarandra snarlika. Häraf följer, huru nödvändig för ändamålet — seger i striden mot skadeinsekterna — äfven den rent beskrifvande delen af entomologien är, emedan den lärer oss att särskilja fienden från vännen.

Jag vågar vid detta tillfälle särskildt betona hvad jag nyss yttrade om den deskriptiva delen af zoologien, särskildt entomologien såsom en gensaga emot den ensidiga riktning af zoologiens studium, som i våra dagar gör sig gällande. Man föraktar den systematiska eller deskriptiva zoologien och man endast studerar djurens inre bygnad och organernas utveckling med ett

tydligt angifvet syfte, såsom zoologen SPARRE-SCHNEIDER så träffande yttrat, endast för att därigenom grundlägga en verldsåsigt, som helt visst för närvarände är öfvervägande materialistisk och enligt hvilken allt skall bedömas, hvarvid det på somliga håll anses riktigt, att förargliga fakta, som icke kunna inpassas i den gifna ramen, läggas åsido, — ett egendomligt sätt att gå till väga i den fria forskningens namn. Denna ensidiga riktning i studierna, som nu tagit fart under det vackra namnet biologi, hotar att tillintetgöra alla iakttagelser i den fria naturen. Och dock är det väl individen eller arten i sin helhet, såväl hvad den yttre formen, som den inre byggnaden beträffar, hvilken bör vara föremål för forskningen, som ju tillika bör, så vidt möjligt, söka uppdaga lefnadsförhållanden, artvanor, och dylikt mera, som kan vara utmärkande för de respektive arterna. Man synes vid våra elementarläroverk alldeles förbise den utomordentliga öfning för iakttagelseförmågan, som studerandet af de talrika insektformerna erbjuder. Denna vetenskapsgren eger sålunda — oberäknadt dess oerhörda praktiska vigt — äfven en mycket stor pedagogisk betydelse, och jag tvekar icke att här uttala, såsom en framtidstanke, nödvändigheten af att lärare i naturalhistoria vid våra läroverk i sin undervisning särskildt fästa vigt vid entomologien. De borde ovilkorligen för detta ändamål erhålla en bättre utdaning i zoologi, enkannerligen entomologi, vid våra högskolor, än hvad nu är händelsen, då den deskriptiva kursen blifvit så svårt undanträngd af allmän zoologi, hvars värde i och för sig jag visst icke förnekar, men hvilken icke bör vara allena herrskande. Allmän zoologi eller mera specielt biologi i den moderna meningen synes mig liksom sväfva i luften, om densamma icke hvilar på ett säkert och tillräckligt underlag af speciell eller deskriptiv zoologi.

Men äfven där undervisningen i entomologi omedelbart afser praktisk tillämpning och gagn i det dagliga lifvet, såsom ju händelsen är vid våra landtbruksskolor, bedrifves denna undervisning på ett icke tillfredsställande eller ändamålsenligt sätt, enligt hvad jag af sakkunnig person erfarit. Vid dessa skolor, äfven vid de högre eller Landtbruksinstituten, föreläses visserligen om åkerns skadeinsekter m. m. men eleverna få icke se ett enda af dessa skadedjur, emedan inga samlingar af sådana finnas.

eller åtminstone icke begagnas. Landtbrukseleverna få nog höra talas om hvetemyggan, kornflugan, sädesknäpparen o. s. v.; men då icke dessa insekter och deras larver förevisas till åskådning, så blir resultatet af undervisningen det, att eleverna väl hört namnet på skadedjuret, men alls icke känna igen detsamma, då det i verkligheten påträffas.

Det är äfven möjligen fara värdt, att entomologien, trots dess oerhörda vigt för skogshushållningen, skall kunna komma att äfven vid Kongl. Skogsinstitutet gå tillbaka, då den efter lektor HOLMGREN lediga platsen sannolikt kommer att besättas med en person, som i första rummet är botaniker.

Jag skulle vidare vilja utveckla mina farhågor och förhoppningar för entomologiens framtid i vårt land, men jag vet, att en annan talare kommer i afton att framställa »önskemål» i denna riktning, hvarför jag nu lemnar detta ämne.

Men innan jag slutar vill jag på det varmaste lägga Entomologiska föreningen och hvarje dess medlem på hjärtat, att med alla till buds stående krafter, på alla lofliga sätt, följdriktigt och oaflåtligt verka för utbredandet af kännedomen om insektsverlden, såsom menniskans både fiende och vän, och sålunda söka främja det mål, som föreningen från början stält för sig: utvecklingen af entomologien i praktiskt hänseende jämte dess vetenskapliga framåtskridande.

Oskar Th. Sandahl.